

Náš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto, ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 vin. brez priloge, s prilogo po 16 vinarjev.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristoletna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat. za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Bodite složni! — Krinko doli! — Politične vesti. — Primorsko: Razno. — Kranjsko: Razno. Raznoterosti.
Podlistek: Gospod Seljak.

Bodite složni!

Na shodu zaupnikov nar.-napredne stranke smo čuli tudi stavek: „V zgodovinsko važni dobi živimo“, in te besede govore živo resnico. V dobi vrenja, presnavljanja, prerojenja živimo; nove stranke z novimi programi vstajajo, povsod vidimo nastajati nove organizacije in na torišče javnosti stopajo novi sloji. V vsem tem vrenju pa opazamo, da se naglašajo demokratska načela ter se pobijajo stara gesla, stari privilegiji. Z vvedenjem splošne in enake volilne pravice za državni zbor so se politične razmere v naši državi bistveno izpremenile in posledice bodo občutili narodi kmalu in sicer prav neprijetno. Že danes vidimo namreč, da se je z volilno reformo v državnem zboru število klerikalnih poslancev le še izdatno pomnožilo, da se je osrednja vlada olepšala s klerikalnimi ministri ter da se vpliv in moč klerikalizma kaže že na vseh krajih in koncih. Nihče ne taji, da je ideja splošne in enake volilne pravice krasna, da, celo svobodomiselnost in napredna je. Toda v naši državi se je izpremenila ta prelepa ideja v grdo spako, in mesto krasote gledamo le zoprno karikaturo. Občutek imamo, kakor bi gledali, kako se bedast otročaj igra z nabito puško, kako se barbar kamenčka s fino in nežno umetnino. Seveda se tega prizora vesele klerikalci, saj imajo za sabo ogromno maso volilcev iz slojev, ki so bili kulturi, napredku in duševni svobodi vedno sovražni in ki ne znajo samo-

stojno niti govoriti niti misliti. Ta masa brez izobrazbe in izomike voli, kakor mu vevata župnik in kaplan, ter se pri tem raduje, da je pobila in uničila „gospoko“ inteligenco v prah. Ta nahujskana in nesamostojna slovenska masa zmaguje izobražene stanovce, dviga na svoj ščit različne demagoške ničle, čenčave klerikalne marijonete ter potem pijana vriska: Volja ljudstva je zmagala!

Tako živimo zares v zgodovinski dobi politične in socialne laži, najgrše komedije, ki jo je kdaj gledal svet. In prav to komedijo hočejo imeti naši klerikalci pri bodočih deželnozbornih volitvah. Zopet čujemo in čitamo povsod: Volja ljudstva! Zahteva naroda! Toda pod to lepo frazo se skriva nesramna laž, pod dehtečim šopkom tiči ostuden gad! „Volja ljudstva“ je namreč le volja fanatičnih kaplanov in župnikov, — „zahteva naroda“ je le brumna želja nekaterih klerikalnih častilakomnežev.

Klerikalci pa so začeli s svojimi lažnivo modernimi gesli zastrupljati tudi napredne volilce. Ker so mojstri v spletkarjenju, se zatekajo tudi v družbi političnih nasprotnikov k hujskanju pod krinko demokratičnosti. Povsod slišiš: „Advokatska stranka! Čemu povsod le odvetniki in notarji?! Kaj nimate tudi obrtnikov, trgovcev, učiteljev, žurnalistov? Zakaj ne pustite na površje še drugih stanov, ki imajo isto pravico do mandatov?! Enakost, bratstvo, svoboda!“ — In s takimi trnji begajo napredne volilce, hinavsko zavijajoči pri tem svoje oči: „Da, naša stranka je ljudska, v kateri sede kmetje, uradni sluga, gostilničarji poleg kanonikov, doktorjev in profesorjev!“ Tajiti ne moremo, da bi se klerikalcem ne bil vsedel že marsikak naprednjak, ki je pri tem pozabil,

lile okna in se kazale skozi drevje po dolini. Nekaj nemirnega me je spremljalo po poti. Vse se mi je zdelo čudno, in ta zanimiva uganka o Silvi. Večer je bil oblačen in temnilo se je hitro. Krka je šumela nekako preteče in po grmovju in po gozdu je šel boječ šum, kakor strašljiva pripovedka. Nekaj neprijetnega je bilo v tem večeru; kar se je kazalo prej veselo in srečno, zdaj ni bilo tako.

Prepeljal sem se čez brod in se od tam ozrl nazaj na pristavo. Izginila je že za gričem, zdaj pa zdaj se je kaj zasvetilo med drevjem.

„Kakšna je ta Silva!“ sem ugibal sam pri sebi, „ali je tako otročja, ali se samo dela, ali hoče koketno vzbujati zanimanje?“

Misel nanjo ni hotela iz glave. Oglašala se je med tem še druga sladka misel, podobna lepi pesmi. Zbal sem se je.

Pozno sem prišel domov in še vedno mislil na Silvo in na njen smeh in na njene oči.

IV.

Od tega dne sem zahajal pogosto k gospodu Seljaku. Igrali smo tarok in se razgovarjali po cele ure. Gospod Seljak se je rad spominjal mladih let in nepozabnih prijateljev. Bilo je, kot da živi od samih lepih spominov. Včasih pa je pravil o svojem nekdanjem sosedu z grada, ki je bil izvrsten igralec na biljardu; izognil se je

kakšno ulogo igrajo ti klerikalni kmetje gostilničarji poleg — gospodov. Poglejte jih samo, kako se vedejo ti ljudje v deželnem in državnem zboru! Poglejte jih, kako se na migljaj gospodov smejejo, jeze, razburjajo, sedajo in vstajajo! Kakor marijonetne figurice v Gašperčkovem gledališču so, — dr. Šusteršič in dr. Krek držita vrvice v rokah, in možički kimajo in skačejo, kakor hoče njih principal. Taka je „enakost, svoboda in bratstvo“ v klerikalni deželnozborni in državnozborni delegaciji, — karikatura, spaka, komedija! Ker pa bi radi klerikalci tudi v deželnem zboru absolutistično zavladovali, deklamirajo narodu, kolike koristi bi bila za deželo splošna in enaka volilna pravica. Radi bi pač, da bi postale v kranjskem deželnem zboru razmere, slične grajščinskemu ribnjaku, v kateri plava med tolpo neumnih karpov le par gospodskih ščuk. Že danes govori dr. Šustrešič, da hoče biti na Kranjskem pravi deželni glavvar ter da prepušča tovarišem le ponižne vloge nemih štatistov.

Naprednjaki naj se torej ne dajo begati, naj ostanejo složni ter naj ne poslušajo spletk klerikalnih in tudi drugih šepetalev. Napredni volilci so si sami postavili najboljše kandidate, med katerimi je vsak zase cel mož, izobražen in natančno poučen o deželnih potrebah. Vsak zase more ostro misliti in jasno presojudati in nihče ni med njimi le figurant. V sedanji dobi je to neobhodno potrebno. Kmetijski in gospodarski stan sta zastopana z inteligentnimi, izomikanimi kmetovalci (Premmerstein, Čuček, Rus in Merhar), obrtni in trgovski stan z dvema izkušenima in v vseh vprašanjih informiranima kandidatom (Lenarčič in Pirc), učiteljsvo in uradništvo more naj-

vselej nadaljnim vprašanjem o tem svojem prijatelju, kajti major Hugo je pogledal takrat vselej s sovražnim pogledom in dobra volja je izginila, kot da je stopil zel duh v sobo...

Pomlad je bila krasna. Ostali smo pogosto pozno v večer pri pogovoru; pozneje smo sedeli zunaj na verandi in gledali po dolini. Silva je bila vedno vesela. Rada je igrala in dobro se ji je zdelo, če je dobila partijo. Vobče je bila dobre volje, no, če je ostala kje za trenutek sama, naslonila se je in nje obraz je bil zelo otožen. Včasih sva govorila, ko sva ostala sama, a takrat so bili naju pogovori nekako težki, kakor da vsak govori drugo, kar misli in da leži nekaj na besedah, kar je še globoko v srcu in ne sme ven. Neprijetni so taki pogovori, in skoraj sem pazil na to, da nisva bila sama. Silva je bila še vedno zame uganka, dasi se mi je vedno ponavljalo hrepenenje po nji. Sicer sva govorila vedno brez zadrege, dokler sva govorila vsakdanje reči. Tako se mi je zdelo, da ne prideva nikdar iz teh vsakdanjosti in da sčasoma preneha tisto prvo hrepenenje po nji, ki je prišlo spočetka naglo v srce in je včasih motilo moje noči. No, Silva me je vselej sama rešila vseh težkih misli in je odločila moj notranji boj proti sebi; smejala se je, bila je živahna in vesela in kadar sem se vračal s pristave domov, se mi je zdelo neumno, da sem

Gospod Seljak.

Povest, Spisal Ivan Lah.

(Dalje.)

Mrak nas je opomnil, da smo se preveč potopili v igro.

Vstal sem in se poslavljaj.

„Pridite še, pridite kmalu,“ je vabil gospod Seljak, in major je klical v vseh jezikih „na svidenje.“

„Jaz vas naučim tarokirati,“ je rekla Silva in se zasmejala. „Bodete srečni v igri, pa...“ Pogledal sem jo, zardela je in njen obraz je bil takoj resen, skoraj otožen.

„No, kako zanimiva uganka!“ sem si mislil, ko sem jo gledal.

Šli smo skupaj do vrat čez dvorišče in tam smo se poslovili. Silva mi je dala roko brez besede, poklonil sem se in nehote postal za trenutek pred njo. Spomnil sem se, da sem jo bil s početka razžalil in da je to hitro pozabila. Pogledal sem Silvi v oči in pričakoval povabila iz njenih ust.

„Zbogom,“ je rekla hladno in zdelo se mi je, da gleda za menoj, ko sem šel skozi vrata.

Vračal sem se v mraku domov. Večer je bil hladen; po vsej dolini je bilo tiho in po kočah so se že svetile lučice. Stopal sem počasi po ozki poti proti Krki in sem se parkrat ozrl nazaj na pristavo. Luči so bile že razsvet-

vrleje zastopati učitelj-uradnik in pisatelj-urednik (E. Gangl), ostale meščanske stanove pa hišni posestniki in pravniki (dr. Tavčar, Ivan Plantan, dr. K. Triller, dr. Vilfan). Prav posebne važnosti je za bodoče deželnozborsko zasedanje, da imajo naprednjaki med svojimi zastopniki izkušene in spretne parlamentarce, dobre govornike ter s pravnimi vprašanji temeljito seznanjene juriste, ki bodo zlasti glede volilne reforme najodločneje vplivali. In take može imamo baš med pravniki!

Tako so torej kandidati slovenskih naprednjakov sestavljeni in izbrani jako premišljeno ter je vsako spletkarjenje klerikalcev iz lahka zavračati.

Dolžnost naprednjakov je zdaj le, da store vse, kar morejo storiti javno in v zasebnih družbah v ta namen, da napredni kandidatje zmagajo na vsej črti kar najsijajneje. Kranjska dežela ne sme postati posest klerikalno-nemške armade! Da pa se to ne zgodi, naj bodo volilci zavedni svojih kulturnih in narodnih dolžnosti ter složni — složni — složni! V zgodovinsko važni dobi živimo. Pazimo, da se naši vnuki ne bodo sramovali te dobe zaradi — nas!

Krinko doli!

Na shodu v Trbojah je reagiral profesor Jarc na očitjanja v „Našem listu“ in „Gorenju“, češ, da je S. L. S. sovražna izobrazbi. Dejal je: Stranka, ki je storila toliko za časopisje, za združništvo, ustanovila toliko izobraževalnih društev in resno začela z Ljudsko in Leposlovno knjižnico delo za pošteno čtivo, ne more biti sovražna izobrazbi. Tudi ni bila nikdar sovražna učiteljstvu kot takemu, ampak njen boj velja zlasti zastareli šolski postavi.

Masi je lahko natrositi s takimi frazami peska v oči, a razumnosti, ki vestno zasleduje klerikalno gonjo zoper šolo in vsak duševni napredek, klerikalci s tem ne bodo prepričali. Ločiti je strogo med katoličanstvom in klerikalizmom. Katoliška cerkev je bila res iskrena pospeševalnica omike; njej se ima človeštvo zahvaliti za osvoboditev suženjstva, za širjenje literature, znanosti in napredka. Žal, da je od nekdanj med katoličani neka struja, ki na verski podlagi smeši, zaničuje, obrekuje to, kar mora biti vsakemu zavednemu človeku sveto in drago. Ta struja je klerikalstvo.

Kdo je imenoval narodnost poganstvo? — Mar ne dr. Mahnič? Kdo je imenoval sedanjo šolo prokletstvo za naš narod? Mar ne dr. Šusteršič? Kdo je hujskal ljudi v Radovljici, ko se je potegovalo učiteljstvo za sedanjo svobodno šolo? mar ne dr. Lampe? Kdo piše neprestano sramotilne članke, polne laži, obrekovanja in

se kdaj vznemirjal zaradi tistega hrepenenja. Čutil sem se zopet zadovoljnega in srečnega.

Major Hugo mi je postal velik prijatelj in je včasih zelo pesimistično filozofiral o ženskah in njih ljubezni. Govoril je vobče zaničkaje in je rad citiral Mefistofelove verze iz „Fausta.“ Imel je tudi sam nekaj mefistofelskega v sebi in se je smejal marsičemu ironično. Silvo je zelo ljubil in ji rad nagajal. S svojimi navidezno treznimi in resnimi nazori o ženskah je major dosti pripomogel, da sem začel s Silvo občevati mrzlo, ne meneč se za njene ljubeznivosti in za njene vabljive skrivnosti. Mučna mi je postala misel, kako bi se mi major smejal, ko bi se otročje zaljubil.

Pomladanski večeri so me vabili vase in v njih sem vžival vso slast prirodne krasote ter se potapljal v njene skrivnosti. Tako sem se motil. Zdelo se mi je včasih, da sem srečen človek, zadovoljen z življenjem, kakršno je, ker je v tem sreča. Mišljena je nesreča v tem, da si želimo več, kakor nam more dati življenje, srečen je človek, ki ne želi več kakor ima. Silva je bila zmiraj enaka, le otožnejša je postala, ko se je poslavljala pomlad. Vsega sem se nekako navadil. Vse na svetu postane vsakdanje, kadar se temu privadimo in v tem je prešla pomlad.

Neki poletni večer sem prišel k gospodu Seljaku. Našel sem Silvo v sobi pri klavirju,

sramotenja zoper učiteljstvo, z namenom temu jemati pri ljudstvu ugled in spoštovanje? Mar ne „Slovenec“ in „Domoljub“. Kdo tožari neprestano učitelje pri šolski oblasti, pri sodiščih ter hujska ljudstvo zoper šolo in učiteljstvo večinoma po nedolžnem? Mar ne zagrizena klerikalna duhovščina? Kdo je proti gledališču v Ljubljani? Klerikalci! Kdo je blatil Stritarjeve, Jurčičeve, Tavčarjeve in druge naše najboljše spise? — Ali ne klerikalci? Kdo je sramotil Prešerna in ga preklinjal še v grobu? Ali ne klerikalci? Kdo je ubil Gregorčiča? Kdo je izkušal ubiti Aškerca? Mar ne klerikalci?

Sedaj, ob času volitev pa je treba ljudstvo pridobiti zase; treba se je pokazati prijatelje slovstva in umetnosti, šole in učiteljstva, ker drugače bi naleteli na odpor.

Tudi slovenski klerikalci so se morali udati duhu časa in tok svetovne kulture jih vleče siloma za sabo. Iz konkurenčnih vzrokov so zlepšali zunanost svojih listov in iz kupčijskih ozirov so začeli izdajati razne knjige. Ne iz notranje potrebe, nego, da zaslepe inteligenco in da privabijo v svoj tabor poleg kmeta še razumnštvo, se delajo klerikalci danes vneta za umetnost in slovstvo, a kdor ima ostre oči, vidi pred sabo vendarle v ovčje kožuhe oblečene volkove! Komedijantje so, ki se delajo celo moderne radikalce, samo da prikrijejo svoje prave namene. In zato se delajo tudi prijatelje šole, dasi bi radi izpremenili vse šole v kapelice.

Masa našega naroda je verna, strogo verskega prepričanja, a je tudi napredna in narodno zavedna, zato ima učiteljstvo kaj lahko stališče med narodom. Ljudstvo na vsej črti pušča učiteljstvo na miru pri svojem trudapolnem delu, ga celo podpira in spoštuje. Ako je kateri na slabem glasu, je večinoma kriv sam, radi nedelavnosti ali netaktnega postopanja, a takih je med nami, hvala Bogu, jako malo. Izjeme so v vsakem stanu, radi tega pameten človek ne obsoja vsega stanu.

Ker je bil, je in ker gotovo ostane klerikalizem smrten sovražnik učiteljstva, je obenem tudi smrten sovražnik omike in napredka.

Profesor Jarc trdi, da je ves boj naperjen proti zastarelemu šolskemu zakonu. Sedaj prašamo, ali je učiteljstvo tega krivo? Boj zoper „zastarele“ šolske zakone naj se bije v postavodajalnih zbornicah in ne nad učiteljstvom.

Toda zakaj je klerikalna stranka mnenja, da je sedanja šola zastarela? Ali želi modernih, svobodomiselnih reform? Ne, sedanja šola ji je še premalo klerikalna! Klerikalci si žele nazaj časov, ko je bila duhovščina višji nadzornik šole in ko je bil učitelj farovski hlapec!

ko je igrala. Igrala je rada. Vselej je igrala z nekakim posebnim občutkom, in obsla me je čudna otožnost, kadar sem sedel poleg njenega klavirja. Kajti takrat so se vrnille tiste sanje mladoletnega človeka. Tudi Silva je bila vselej drugačna, kadar je igrala. Zato sem se ogibal takim prilikam. Major Hugo bi se bil nama smejal, če bi bil naju našel otožna pri klavirju. Silva je igrala z resnim obrazom, ki je že takoj s tem dobil otožen izraz. Največkrat sva bila sama pri klavirju. Na izprehode ni hodila v dolino ob Krki. Pravila je, da ima svoje izprehode, lepše kot so oni. Zvečer je navadno ni bilo doma in nazadnje se je naenkrat prikazala od kake strani. Če je bila doma, je igrala na klavirju. Tudi takrat je igrala tako. Naenkrat je prenehala, igrala se je s prsti po tipkah in rekla:

„Vi ljubite godbo?“

„Da, ljubim jo,“ sem odgovoril, „a obenem se je bojim.“

Utihnila je, povescila je glavo nizko in zdelo se mi je, da joka. Nakrat se je ozrla ter odšla molče iz sobe.

Bilo mi je zelo čudno. Oba sva ljubila otožne melodije in prišlo je med naju nekaj nerazumljivega, kar se je moralo nekoč razjasniti. Daleč je bila majorjeva fantazija.

A kmalu se je vrnila z veseljem, smehlja-jočim se licem, kot niti ne ve, kaj je žalost...

Kadar se gre za uravnavo gmotnega stanja učiteljstva, takrat je najbolj skop klerikalizem. Takrat noče nič vedeti, da je dobro šolstvo prvi vir sreče, blagostanja, omike in napredka. „Slovenec“ je pisal, ko je zahtevalo učiteljstvo svobodno šolo v Radovljici, da ne bo niti solda dovolila njegova stranka za učiteljstvo, ki zahteva „brezversko“ svobodno šolo. Isto je izrekel protestni shod kmetov v Radovljici. In ti ljudje si upajo sedaj v javnosti lagati, da niso bili nikdar zoper učiteljstvo?

Človek bi mislil, da ima opraviti s političnimi otročaji, ki ne vedo, kaj je svobodna šola. Zadnji katoliški shod na Dunaju in dr. Krek v zadnjem zasedanju državnega zbora sta se izjavila za svobodno razvitek šolstva. Sedanji uveljavljeni šolski zakon stoji na temelju svobodnega in versko-nravnega razvitka. Tega se mora učiteljstvo vsled svoje prisege tudi držati. Torej klerikalizem trdi, da ne privoli za takšno šolo niti solda. S tem kljubuje temeljnim državnim zakonom, vladi in cesarju. To niso več samo politični otročaji, marveč hudobni hujskači ljudstva. Sedaj brijejo norea, ko trdijo, da niso bili nikdar zoper učiteljstvo, marveč zoper „zastareli“ šolski zakon.

V čem pa vidi naš klerikalizem, da je sedanji šolski zakon zastarel? V tem, da se zahteva znižanje šolske dobe! Nemški klerikalizem bije boj za znižanje šolske dobe od 14- na 12-letno šolsko starost. Nemško svobodomiselnost učiteljstvo se je odločno postavilo proti temu. Pri nas so za klerikalizem šole predrage, ovirajo se šolske zgradbe, kjer je le mogoče, ovira se gmotno stanje učiteljstva in zahteva se konfesionalna šola, kjer bi imeli duhovniki prvo in zadnjo besedo. Zato vpije naš klerikalizem neprestano: brezverska šola, brezversko učiteljstvo, učitelji hočejo vreči Boga iz šole, pregnati hočejo verouk iz naših šol i. t. d. To je vse z namenom zlagano, da bi se naše ljudstvo zgražalo ter bilo pripravljeno, ko bi klerikalizem vrejeval šolstvo v svojem smislu. Svoje zmage že naprej pijani upijejo že davno: „Liberalno učiteljstvo bomo pognali tja, kjer je jok in škripanje z zobmi!“

To so resnični prijatelji omike in napredka!

Zato je učiteljstva najsvetejša dolžnost, da nadaljuje brezobziren boj tej demoralizujoči kugi, ki ovira omiko in napredek ter s tem tira naš narod v duševno pogubo. Vemo, da je tudi med duhovniki mnogo resnično kulturnih mož, ki obsojajo klerikalizem in streme za napredkom in najvišjo kulturo. Ti duhovniki hrepeneče streme za reformami, a tega si glasno še niti povedati ne upajo, kajti nad njimi visi meč — izobčenja in prokletstva.

Hodil sem nemiren po gozdih, bolj in bolj sem postajal otožen, duša je hrepenela po življenju in sreči, — ljubil sem jo bolj. Tajil sem ta čut na vse načine, toda težko je lagati samemu sebi. Vse trezne in resne misli o življenju, vsi majorjevi nazori o ženskah niso mogli zadušiti tiste lepe pesmi, ki je močnejše in močnejše odmevala po mojem sreču in s časoma je premagala vse. Hotel sem jasnosti v to negotovost, — življenje ali smrt. Zakaj so drugi ljudje ljubili na svetu? — Presanjal sem cele večere v tihih dolinah po gozdih in se objednem bal iti na pristavo, kot da bi storil nekaj pregrešnega. Morda bi major Hugo videl, da me je vendarle zmagala ženska lepota in bi se mi smejal.

Začeli so se lovi, a jaz do njih nisem imel pravega veselja, rajše sem bil sam v gozdu.

In nekega večera sem prišel na pristavo. Gospod Seljak in major sta bila nekje na lovu pri sosedih. Hotel sem se vrniti, a pri vratih mi je prišla nasproti Silva vsa vesela.

„Kam vendar greste?“ me je vprašala.

„Domov, gospodična, sama ste,“ odgovoril sem kratko.

„Ali nočete, da vam igram na klavirju?“ je vprašala nekako boječe. „Oče in stric se vrmeta vsak hip.“

„Prosim, ljubo mi bo,“ sem odgovoril, kot

Toda prav sedaj hudo vre v katoliškem svetovnem naprednem duhovništvu, modernizem se širi in prodira dalje in dalje. Misel svobodna ne pozna nikakih ovir ter se ne straši niti papeške avtoritete. Zato se tolažimo s tem, da ni več daleč čas, ko zagrmi tudi po vsej naši domovini klerikalcem v uho strašni klic: Krinko doli!

Politične vesti.

Krvava tragedija v Lizboni. Strah in groza sta pretresla ves svet, strah je navdajal zlasti vladarske hiše, ko so dospеле do njih vesti o krvavi tragediji kraljeve rodbine portugalske. Umorjen je portugalski kralj, umorjen prestolonaslednik in ranjen je drugi princ Manuel. In ta umor je nov Mene-tekkel-ufarzin! — Razmere, kakoršne so vladale zadnja leta na Portugalskem, so bile že uprav neznosne. Vkljub strahovladi, nad vse ostrim cenzuram, zatiranju listov, zapiranju žurnalistov ter drugim strogim odredbam so vendar hitele z nepremagljivo silo v strmeči svet vesti, da na Portugalskem opasno vre, da se pripravlja nekaj strašnega, ki stori konec v nebo kričečemu stanju. Terorizem, skrajna korupecija in nezaslišana strahovlada so dosegli končno svoj vrhunec. Niti vojaštvo ni simpatiziralo več z vlado, dasi ga je hotel diktator Franco, desna roka kraljeva, pridobiti s tem, da mu je zvišal plače. Vrelo je in končno je vskipelo. Zaman so bili vsi opomini in vse grožnje kralju Karlu. Optimist, zapravljivec in lehkoživec don Karlos se ni brigal za svoje ljudstvo, tuja mu je bila narodova duša, tuje njegovo trpljenje, njegove želje in njegove težnje. Živel je dobro, se zabaval na račun svoje države, ki je ginevala pod ogromnimi državnimi dolgovi. Milijoni in milijoni so izginjali pod prsti bonvivanta, razsipnega vladarja. Finančno stanje kraljestva je jako kritično, nikjer po bankah nikakega kredita več. Dolgovi države so naraščali od dne do dne; še pred kratkim je zastavila vlada že naprej davek na koleke ter je vzela zato tri milijone funtov posojila. Tako je razumljivo, da je zavladal v vseh portugalskih slojih obupen revolucijonaren duh, ki je hotel za vsako ceno osvoboditi se teroristične ter brezsrčne in sebične vlade. In moralo se je zgoditi, kar se je zgodilo. Dasi je mladi prestolonaslednik opominjal svojega očeta, naj odstrani diktatorja Franca, katerega politika je škodljiva in sramotna deželi in dinastiji, vendar je ostal Franco še nadalje pravzaprav vladar, ki je vse vodil in kateremu se je vse moralo ukloniti. Ječe so se polnile, blagajnice praznile, svoboda je bila mrtva. Ljudstvo se je naveličalo teh groznih razmer, spoznalo je, da pod to vlado ni pričakovati preobrata, zato je napravilo red na uprav grozovit način: —

brez svoje volje. Nestrpno mi je postalo včasih ob njej, da bi bil zbežal pred to sladko vabečo godbo, ki vzbuja drzne želje in neutешno hrepenenje.

Silva je sedla za klavir in zaigrala. Njen veseli obraz se je izpremenil takoj in legla je nanj tista otožnost, ki me je zmagovala vselej s tako močjo . . . Mene je zabolelo, kot vselej, kadar sem videl, da je otožna . . . Igrala je zopet žalostno melodijo. Ob oknu so se plazili mrakovi, zunaj je šumel večerni veter, pripihljal je v sobo in se poigral z njenimi lasmi. Zagledal sem se vanjo. Čemu vse to, sem si mislil. Kako neumno igranje s čustvi! Zagledal sem se v večer, kot da ne poslušam. Igrala je dolgo in govorila nisva nič. Silva je nehala igrati in se ozrla name.

„Kako krasno je to,“ sem govoril, kot človek, ki ne ve, kaj govori. Takoj sem se domislil, da bo vse, kar bom govoril, neumnost.

Silva je zaigrala zopet začetek pesmi, ki jo je pogosto igrala; bila je znana otožna melodija. Prenehala je takoj po prvih taktih, ozrla se je name, zdelo se mi je, da je hotela nekaj reči, pa zalile so jo solze, naslonila se je na klavir in zajokala je na glas . . .

Nekaj čudnega se je zgodilo ta trenutek z menoj. Vse je zatrepetalo v meni, a stal sem nem in osupel.

padel je ustreljeni kralj in ž njim je padel nedolžni prestolonaslednik. Mladi sedanji vladar, 18letni Manuel je takoj odslovil Franca, kraljevega glavnega svetovalca, ki je pač največji krivec, da je prišla Portugalska v toliko bedo in se je v njej zgodilo toliko zla. Novo ministrstvo je sestavljeno iz členov starih konservativnih strank. Ker je zašlo republikansko gibanje tudi v armado, se je bati, da s temi groznimi čini, ki razburjajo ves svet, še ni konec tragedije na Portugalskem. Nekaj pa so pokazali ti zločini, kar je vsekakor v zadoščenje nam Slovanom, da je namreč v XX. veku mogoče še kje drugje kot v „barbarski“ Srbiji, da pade kralj kot žrtev ljudske ogorčenosti.

Proti ministru Prašku in Fiedlerju so začeli „Narodni Listy“ pisati najostreje, ker se niti enemu niti drugemu ni zdelo vredno, reagirati na hujskajoče in skrajno žaljive besede nem. ministra Peschke v Gradcu. Peschka, c. kr. minister, tajni svetnik Nj. V., je dejal v Gradcu, da trdno upa, da bodo Nemci znali zatreti češki vpliv v Avstriji in da ni več daleč čas, ko bodo Nemci absolutni gospodarji v državi. Češka ministra nista izposlovala nobenega zadoščenja Čehom, nego sedita lepo in mirno dalje poleg Peschke! Da, Prašek je izkušal v svojem glasilu „Venkov“ Peschko braniti, češ, da je njegov govor le kup fraz brez resnobe in le v agitačne namene zaradi deželnozborskih volitev. „Narodni Listy“ obžalujejo, da Prašek nima niti toliko narodnega ponosa, kalikor ga ima češki kmet. Prašek se veseli svojega ministrskega stolčka ter pleše z nemško židovko na „industrijskem plesu“ na Dunaju, kakor bi se nič ne bilo zgodilo! Govor Peschke pa je krvava žalitev Čehov in vseh Slovanov. Govoriti bodo morali o njej tudi naši poslanci, če niso vsi le — praški!

Ban Rauch in njegov vzornik Khuen. Baron Rauch deluje popolnoma po vzoru Khuena Hedervaryja; nastopila je zopet vlada osebnega klikovstva, vlada korupcije in maščevanja. Obdal se je s pravimi kreaturami ter hoče zlasti s pomočjo uradništva dosežati svoje namene. Uradnike, ki mu niso brezpogojno udani, disciplinira ter jih prestavlja kakor in kadar se mu zljubi. Doslej je bilo v tem kratkem času premeščenih že okoli 150 uradnikov. S takim postopanjem hoče ban zastrašiti uradništvo — ki tvori v mnogih okrajih volilni kontingent — da bo glasovalo potem po njegovi volji. Toda uradniki so vsled banovega terorizma tako ogorčeni, da bo dosegel baron Rauch pač le nasprotno onega, kar je nameraval. Vladni in polvladni listi bljujejo ogenj in žveplo na bivšega načelnika drja. Badaja, ki je v „Pokretu“ naravnost povedal, da mu je sam cesar v neki avdijenci leta 1906. izrazil

„Kaj vam je, Silva?“ sem jo vprašal in nisem vedel, kaj naj storim. Hotel sem jo tolažiti, a nisem vedel kako. Vstal sem in sem stal poleg nje molče. Še sem se premagoval.

V tem trenutku pa je vzplamtela v meni v celem plamenu dolgo zakrivana in pritajevana ljubezen. Padel sem pred njo in ji kleče poljuboval roke in šepetal sem kdovekaj o ljubezni, naj ne joka, naj se vtolaži, ker jo ljubim! Rekel sem, da je ona edina, ki jo morem ljubiti, naj ne uniči mojega življenja, moje sreče, naj me ljubi, naj sva srečna, naj odpusti, da sva trpela tako dolgo, ker sem tudi jaz trpel in da je zdaj prišla sreča! In bogvekaj sem še govoril v tistem trenutku.

Silva ni odgovorila ničesar; ihtela je, in roke, ki sem jo poljuboval, ni odtegnila. Vstal sem in sem jo hotel objeti, a ona se je izognila mojemu objemu in vprla vame svoje s solzami zalite oči, kot da se me boji. Ponavljal sem njeno ime in poljubljal njeno roko, ona je vstala in zdelo se mi je zopet, da mi hoče nekaj povedati.

„Pridite jutri k tistim šestim hrastom ob Krki. Ob sedmih vas čakam tam,“ sem prosil.

Rekla ni niti besedice in obraza ni izpremenila. Boječe so zrle vame njene solzne oči in nekaj časa sva stala tako. Nazadnje se je streznila, kakor da se je zavedla; pritislila je

voljo in željo, naj se pri sodnikih spoštuje uradno neodvisnost. Banovi listi očitajo sedaj doktorju Badaju indiskretnost, ker je pokazal, da dela baron Rauch proti volji svojega kralja. Pogumni nastop doktorja Badaja bo gotovo dobro vplival na hrvaške sodne uradnike, ki morajo kar trumoma izseljevati se v druge kraje, da ne morejo več izvrševati volilne pravice v svojem okraju, kjer so pravično služili leta in leta . . . Rauch se druži sedaj s Frankovci in srbskimi radikali ter se trudi, da se v bodočem saboru ne ustvari nobena večina, potem bi poizkusil drugič svojo srečo. — Glede časopisja je novi ban izjavil, da že najde pota in sredstva, s katerimi pristriže peruti svobodi tiska. — Preteklo soboto je začel izhajati Rauchov organ „Ustavnost,“ katerega namen je „ustanoviti za življenje sposobno unionistično stranko.“ — Za velikega župana v Virovitici je bil imenovan nadsodnik iz Temeša Vlad. Rajačić. To je prvič, da je postal ogrski administrativni uradnik — hrvatski župan. To imenovanje je seveda Hrvate silno razburilo.

Rusi in Balkanci napram — Nemcem. V pribaltiških ruskih gubernijah uživajo Nemci očitno protekcijo ruske vlade. Tajna nemška banka nakupuje zemljišča za Nemce in ruski vladi je to všeč. Takih tajnih nemških bank, ki delujejo za nemške kolonizacije ter za germanizacijo, je na Ruskem mnogo. Ponemčiti Ruse in Poljake, zavarovati napad na Rusko, je namen teh bank. Ruska vlada pa štiti nemške koloniste ter pošilja vojne ekspedicije proti ruskemu ljudstvu na korist Nemcev. Ruski vladi so Estonci, Kuronci, Livonci kakor ruski Poljaki — revolucionarji, Nemci pa so ji kulturen, konservativen, državo vzdržujoč element. Slepa ruska vlada podpira nemška podjetja, a preganja slovanska. Tako cvete nemška politika vsled odkrite podpore ruske vlade in njenih narodov. Dvor je ponemčen, armada je polna nemških častnikov, nemško trgovstvo in nemška obrt se širita, nemški jezik pridobiva vedno širša tla. Taka je največja slovanska država! — V Macedoniji pa se vedejo Slovani drugače. Ob železniških progah od srbske meje proti jugu je nastala v zadnjih letih cela dolga vrsta nemških kmetij. Južno Skoplja so Nemci še redki, a dalje vedno gostejši ter se širijo proti Solunski in Kovalski luki. Pot k Egejskemu morju gre preko nemškega ozemlja. Ta podjetja pa finansirajo nemške banke na Turškem. Macedonci so spoznali nevarnost, ki jim preti od nemštva. Macedonska ustaška organizacija je odvezla Nemcem vse domače delavce. Ko to ni pomagalo, so ustaši začeli nemške kmetije napadati in požigati. Turški uradi so brez moči in na nemških kmetijah vse razpada. Posvetva kupujejo bolgarske občine in društva, Nemci pa beže iz dežele. Z radikalno samopomočjo so si po-

beli mali predpasnik na obraz in je zbežala iz sobe.

Za trenutek sem obstal, potem pa sem vzel klobuk ter odšel domov.

Nisem imel še bolj nemirne noči v svojem življenju. Zaspali nisem mogel in misel za mislijo je hitela pred menoj. Resnica ali sanje? Sto ugank nerazrešljivih in nerazrešenih je bilo v tem trenutku. Postal sem truden, in če sem za trenutek zadremal, zasanjal sem takoj kake čudne sanje, da sem se prestrašen vzbudil. In zopet sem premišljeval, kaj je bilo pravzaprav. Najbolj me je pekla negotovost, ker nisem vedel, odkod je prišlo vse to. Nezaupnost je vzbudila dvom v srcu in zazdelo se mi je, da sem naredil tisto neumnost, ki sem se je bal že zdavnaj in bi me bilo zaradi nje sram pred majorjem in pred vsemi resnimi ljudmi, ki jih ne zmoti ženska ljubeznivost. Ko sem se spomnil, da sem klečal v resnici pred njo in govoril o ljubezni, bilo mi je neprijetno in mučno, kot človeku, ki se spomni na veliko bedarijo, ki jo je storil v svojem življenju morda v pijanosti, in ga je sram potem pred dostojnimi ljudmi. Zasmehal sem se sam sebi, a v tistem trenutku bi se bil zjokal nad seboj in nad svojo nesrečo. Saj je bilo vse tako res, kot sem jo res ljubil in kot sem govoril pred njo vso resnico o svoji ljubezni. Želel sem, da bi se to ne bilo zgodilo

magali Macedonci. Sredstvo sicer ni kulturno, a uspešno. Nemški most je dobil luknjo. Germanizacija na Balkanu se je ustavila vsaj začasno.

Primorsko.

Goričani in delavnica drž. železnic v Ljubljani. Mestni svet goriški je imel preteklo soboto sejo, ki se je župan dr. Marani ni udeležil, nego jej je predsedoval prvi pristav Giorgio Bombig. V seji so ogorčeno protestirali proti osrednji vladi, ker napravi osrednjo delavnico drž. železnic v Ljubljani, dasi je bilo baje pred šestimi leti sklenjeno, da dobi Gorica tako delavnico in je bil celo že kupljen svet v bližini državnega kolodvora goriškega. Mestni očetje so sedaj silno hudi, da so jim Ljubljancem „odjedli“ delavnico in ž njo lepe dohodke ter zvrčajo vso krivdo na laške in slovenske državne poslance ter na goriškega župana in poslanca, češ, da se niso brigali dovolj za koristi svoje dežele. Vsekakor je moral imeti dr. Marani slabo vest, ker se seje ni udeležil. Glavni vzrok, da Gorica ne dobi delavnice drž. železnic, je pa vsekakor povsem drugi. Gorica je preblizu italijanske meje in v slučaju vojne z Italijo bi bila drž. delavnica v največji nevarnosti ter bi jo sovražniki lahko bombardirali s topovi in jo uničili. Gotovo je, da je le to dejstvo odvrnilo vlado od prvotnega namena, zgraditi v Gorici drž. delavnico, kajti iz ljubezni do slovenske Ljubljane se nemška vlada ni premislila.

Trst za poitalijančenje slovanskih otrok. „Lega Nazionale,“ italijanska šolska družba, kateri glavni in prvi namen je poitalijančevati slovenske in hrvatske otroke, ima po tržaških podružnicah nad 7000 članov. Vsega skupaj pa ima „Lega“ samo iz Trsta nad 75.000 K letnih dohodkov. A koliko ima naša šolska družba članov in dohodkov iz Ljubljane? Gotovo je, da ljubljanski Slovenci izredno mnogo žrtvujejo za šol. družbo, vendar pa še daleko ne toliko, kolikor bi lahko. Klerikaleci igrajo tu zopet najžalostnejšo ulogo.

Šolstvo v Istri. Slovensko in hrvatsko šolstvo v Istri sicer počasi, a stalno napreduje. Družba sv. Cirila in Metoda ustanavlja hrvatske enorazrednice na vseh konceh in krajih. Komaj je bila gotova šola pri Sv. Luciji poleg Opatlja, že so otvorili drugo v Ždrenju nad Buzetom. Ta šola je jako lepa in prostorna ter je poseča nad 100 učencev. Prihodnje leto dobe Ciril-Methodove šole župniji Sovinjak in Draguč. Načrti so že izdelani in prostor kupljen. Dalje se ustanovi šola v Sočergi pod Buzetom in v Pre-

nikdar, no, moralo se je zgoditi, kajti težke so bile prej moje noči. Nazadnje sem bil docela prepričan, da sem se preneglil. Kako naj zdaj stopim pred njo, če je bila njena igra taka?...

Vso noč sem mislil na to. Njena podoba je stala pred menoj in se mi umikala, kadar sem ji hotel pogledati v obraz, da bi videl celo golo resnico. Zdaj sem videl njen obraz s škodoželjnim smehom, kakor kadar je ujela pagat-ultimo; zdaj zopet je bil njen obraz očitajoč in preteč in oči so ji bile polne solz.

Zakaj je zajokala tako na glas, zakaj je gledala tako boječe vame, zakaj mi ni odtegnila roke, ki sem ji jo poljubljaj in zakaj mi ni odgovorila niti besedice?

Tako je prešla brez spanja noč, dolga kot večnost. Ko se je začelo svitati, sem zaspal. Utrujen sem bil in sanje so minile. Visoko je bil že dan, ko sem se vzbudil. Takoj sem se spomnil vsega, kar je bilo včeraj zvečer, in vse je bilo podobno neprijetnim sanjam. No, bila je resnica, a jaz sem bil miren, kot da sem storil, kar sem storiti moral.

V.

Spomnil sem se, da sem rekel Silvi, da jo počakam zvečer pri hrastih in postal sem nemiren. Popoldne je bilo dolgo kot večnost; proti večeru sem hodil ob reki gor in dol, ter gledal v njene vesele valove. Živahna in vesela je ta reka, kakor ljudstvo, ki živi in poje ob njej. Umiril sem se bil in prepustil vse

gori, kjer že stoji šola a manjka še opreme. Ker med Hrvati po Istri povsod primanjkuje moških učiteljskih moči, se sprejemajo tudi Hrvatice na te šole, kar je docela pravilno. Vsekakor je glavna skrb in dolžnost Ciril-Methodovih družb, da nastavljajo na šole, ki jih ustanovljajo, narodno jako zavedne in navdušene učiteljske moči. Učitelji teh šol se morajo tudi izven šole zavedati svojih dolžnosti napram slovenskemu oz. hrvatskemu narodu ter si morajo biti v svesti, da je njih naloga, misija velika in lepa. V Pomerju poleg Pulja je učitelj S. Jurdana toliko vplival na vaščane Hrvate, da se je vpisala skoraj vsa šolska mladina v hrvatske šole in je tam laška šola izginila.

Kupčija je kupčija! Pravkar je zagledala luč sveta „Parte terza della Guida Generale delle Provincie Adriatiche Orientali“ — „Goriziano“ — 1908. Tole delle „Provincie Adriatiche Orientali“ zveni malo preveč italijansko. Zato bi mi tudi mislili, da ta „guida“ ne sprejema prav nič slovenskih oglasov, ker bi s tem laška publika morala priti do znanja, da živijo v „orijentalnih jadranskih provincijah“ tudi Slovani in to je nekaterim Lahom v teh „provincijah“ zelo nevšeč. In vendarle vidimo, da laški „kažipot“ za Goriško deželo („Goriziano“) sprejema prav rad tudi oglase slovanskih tvrdk, ker so... slano plačani. Tu vidiš slovanske obrtnike, trgovce itd. Sicer se temu ne čudimo. Čudimo se le, da čitamo v „guidi“ per il „Goriziano“ oglase tudi takih strank, ki so, kar se tiče jezika, v kolikor smo do zdaj mislili, naravnost narodno radikalne. Toda tu čitamo: „Edinost“, giornale sloveno quotidiano politico“ itd. — dopo la gazzetta ufficiale. „L' „Edinost“ è il giornale più adatto per la réclame“ itd. „Balkan“, giornale croato quotidiano itd. „Il „Balkan“ è il più efficace giornale per la réclame“ itd. Vse to v izključno laškem jeziku! Tudi „Tršćanski Lloyd“ prosi Lahe v izključno laškem jeziku za „insezioni“ (ogläse), toda se vsaj lahko opraviči, da je trgovsko-obrtno glasilo. Narodna tiskarna Laginja i drug v Pulju se priporoča na prvem mestu v laškem jeziku; na drugem mestu v hrvaškem, na tretjem v nemškem jeziku. Ne vemo, od kdaj je toliko Nemcev na Primorskem, „da se mora „narodna“ tiskarna priporočati tudi po nemško.

Kranjsko.

Shod zaupnikov Narodno-napredne stranke se je vršil v nedeljo dopoldne v ljublj. „Mestnem domu.“ Udeležilo se je shoda okoli

400 zaupnikov skoraj iz vse dežele, zlasti mnogo pa z Gorenjskega. V Dalmaciji odsotnega predsednika, državnega poslanca g. Ivana Hribarja je zastopal I. podpredsednik izvršev. odbora, g. dr. Ivan Tavčar, ki je kratko in jasno razložil položaj v deželi ter dokazal zvezo slovenskih klerikalcev, Nemcev in c. kr. dežel. vlade. Ta c. kr. nemškokerikalna falanga hoče naskočiti tudi nekatere mestne mandate, v prvi vrsti pa mandat Kamnika-Tržiča-Radoljice. Tu je postavila c. kr. nemškokerikalna koalicija za kandidata c. kr. okr. glavarja pl. Detelo iz Radoljice. Ta glavar je sicer rodom Slovenec, a klerikalen nemškutar, saj v njegovi rodbini se govori le nemško in njegovi otroci so vzgojeni le nemško. Da je glavar g. pl. Detela tudi kandidat slovenske klerikalne stranke, je izdal „Slovenec“ v 27. št. (pondeljek, dne 3. t. m.), kjer poroča, da so Deteli ponudili mestni mandat zastopnikom volilcev Sloven. Ljud. stranke osebno. Detela je kandidaturu sprejel torej od klerikalcev! O kandidaturi tega glavarja govorimo še na drugem mestu. Tajnik izvršev. odbora, g. dr. Fran Novak je poročal o pomenu bodočih deželnozborskih volitev. Naloga prih. dežel. zbora bo bržčas samo volilna reforma. Klerikaleci in Nemci hočejo dogovorno z vlado v bodočem dežel. zboru dognati tako volilno reformo, s katero bi ohranili vse mandate Nemcev; mestne volilne okraje pa bi pomešali s klerikalnimi sedanjimi kmetskimi okraji tako, da bi kmetski volilci majorizirali meščanstvo. Tako bi dobili klerikaleci v svojo oblast mesta, trge in deželo ter bi se v gospodstvu delili z Nemci. Take volilne reforme slovensko razumništvo ne more nikdar odobriti. Da pa se prepreči, treba složno voliti vse kandidate narodnonapredne in neodvisne kmetske in gospodarske stranke. Vse osebnosti na stran! Vsi pomisleki glede tega ali onega kandidata proč! Slovenski naprednjaki volijo kandidate odločno protiklerikalnega programa! Kranjska ne sme postati torišče klerikalcev in Nemcev! Zaupniki so nato soglasno in brez najmanjšega ugovora postavili sledeče kandidate: Za mesto Ljubljana: odvetnik dr. Ivan Tavčar in odvetnik dr. Karel Triller. Za mestno skupino Kranj-Škofja Loka tovarnar Ciril Pirc. Za mestno skupino Vrhnika-Postojna-Lož grajščak Josip Lenarčič. Za mesto Idrija vadniški učitelj Engelbert Gangl. Za dolenjska mesta Novomesto-Višnjagora-Črnomelj-Metlika-Kostanjevica-Krško notar Ivan Plantan. Za mestno skupino Kamnik-Tržič-Radovljica odvetnik dr. Janko Vilfan.

Zdavnaj so že padle sence gričev po dolini in od vzhoda sem se je vlekel mrak. Večerna zarja je ugašala, rmenela je in bledela, dokler ni nazadnje ostal le rmen pas, ki je obrobil temne vrhove skrajnih gor, in nebo je temnelo za zarjo. Na vzhodu je že sijala večernica, nekje so pastirji kričali in slišalo se je mukanje krav. Veter je zavil in hrasti so šumeli nad menoj in po njih so kričale vrane in iskale prenočišče. Nočilo se je in daljava je izginjala v tmah. Izginjala je v njih dolina.

Silve ni bilo. Zdelo se mi je to popolnoma naravno, in neumno se mi je videlo, da sem čakal tako dolgo. Saj bi bilo vendar tako neprijetno svidenje! Skoraj bi si bil zapel veselo pesem. Prijetno mi je bilo, da se je tako končalo.

Velik rdeč mesec je vzplaval na nebo in padla je tiha noč. Mirno je bilo. Brodnik me je prepeljal čez Krko in zaukal je, ko je slišal nekje v dolini ukanje. Šel sem domov in se nisem niti ozrl na pristavo. Včasih je prišla mučna misel na Silvo, prišlo je očitajoče vprašanje, zakaj ni prišla, no, vznemirjal se nisem.

Čez nekaj dnij sem zopet po navadi prišel na pristavo. Silva je priletela kakor vselej preje z veselim smehom naproti, kot da se ni bilo zgodilo nič takega, in meni je bilo prijetno, da je to minilo tako brez vseh besedi in me ni bilo sram pred njo.

„Danes vam zopet vjamem pagat ultimo“, je rekla in se je zvito nasmehnila. Gospod Se-

silva...
Gledal sem zdajpazdaj proti pristavi. Videlo se je samo nekoliko strehe, a pot proti dolini se je videla razločno. Tam je imela priti Silva...

„Danes vam zopet vjamem pagat ultimo“, je rekla in se je zvito nasmehnila. Gospod Se-

silva...
Gledal sem zdajpazdaj proti pristavi. Videlo se je samo nekoliko strehe, a pot proti dolini se je videla razločno. Tam je imela priti Silva...

„Danes vam zopet vjamem pagat ultimo“, je rekla in se je zvito nasmehnila. Gospod Se-

silva...
Gledal sem zdajpazdaj proti pristavi. Videlo se je samo nekoliko strehe, a pot proti dolini se je videla razločno. Tam je imela priti Silva...

„Danes vam zopet vjamem pagat ultimo“, je rekla in se je zvito nasmehnila. Gospod Se-

Trgovska in obrtna zbornica izvoli svoja dva poslanca iz svojih členov. Kandidate slovenske narodno gospodarske na Dolenjskem in pa slov. kmetske stranke na Notranjskem imajo z vso silo podpirati tudi narodnapredni volilci.

Kdo bo novi deželni glavar? To vprašanje seveda že danes prav živo zanima. Imenujejo se različna imena: Povše, dr. Šusteršič, Pogačnik, dr. J. E. Krek. Trdi se pa, da Povšeta klerikalci ne marajo, ker je priljubljen in spoštovan tudi v naprednih krogih; da dr. Šusteršič noče pustiti vrhovnega političnega vodstva, odreči se državnoborskemu mandatu ter se iznova preseliti v Ljubljano; da Pogačnik noče zapustiti veselega Dunaja ter se zapreti v ljublj. urad in da dr. Kreka ne mara dr. Šusteršič, ker se boji njegove popularnosti in socijalistične modernosti. Tako vsi štirje kandidati v lastni stranki nimajo dovolj zaslombe. Da pa ne bo zamere, so Nemci in klerikalci iznašli kompromisnega kandidata, ki je baje všeč c. kr. vladi, Nemcem in slovenskim klerikalcem. To je sin sedanjega glavarja Otona pl. Detela, c. kr. okraj. glavar O. pl. Detela. Ta kandidat ima baje vse potrebne lastnosti kranjskega deželnega glavarja: rodom je Slovenec, po mišljenju Nemeč, po prepričanju klerikalcev in po svojem poklicu uradnik. Tako ostane koza cela in volk sit. O. pl. Detela je dobil torej ukaz iz Ljubljane, da kandidira in da postane deželni poslanec. Potem baje stopi iz državne službe v pokoj ter postane deželni glavar. Obenem z novim deželnim glavarjem pa hočejo klerikalci vzeti naprednjakom še mestni mandat — kamniški-tržiški-radovljiški. Klerikalnonemški manever je jako prebrisan. Računajo takole: Detelo bodo volili vsi državni uradniki iz strahu za svojo karijero in pod uradnim pritiskom; uradniki bodo volili pl. Detelo tudi zato, ker jim je Detela stanovski tovariš. Učiteljstvo bo volilo Detelo, ker je glavar obenem predsednik c. kr. okrajnega šolskega sveta, torej njih neposredni uradni šef; učitelji ga bodo volili iz bojazni za svoje napredovanje, iz strahu pred uradno tajno kvalifikacijo in pa iz želje po boljšem kruhu, po lepši službi. V Tržiču dobi pl. Detela vse nemške, nemškutarske in klerikalne glasove, v Radovljici dobi kot najvišja, najvplivnejša uradna oseba veliko večino glasov in v Kamniku vse uradništvo in vse klerikalce. Da pa bo zmaga pl. Detele še bolj zagotovljena, je sprejel ta c. kr. glavar kandidaturu na osebno ponudbo zastopnikov volilcev „Slov. Ljud. Stranke,“ a je hkratu izjavil oficijalno v „Slovenec“, da

ljak je prišel po dvorišču in me sprejel po navadi. Odšli smo v sobo in kmalu sem slišal, kako je Silva pela po veži. Igrali smo ter govorili o lovu. Nikjer ni bilo niti sledu na tisti večer in niti spomnil se nisem nanj. Major je govoril o lovskih srečah in različnih slučajih, ki jih je doživel na lovu on ali pa njegovi prijatelji. Silvi pa je postalo končno menda dolgčas in je odšla v sosednjo sobo. Pili smo dalje in govorili o lovih. Silva je igrala in zaigrala prav tisto pesem. Tudi nehala je tako nanagloma, da so v disonanci zadoneli zadnji glasovi. Nekaj je prešinilo in zbudilo moje srce, ko sem zaslišal to melodijo, neprijetna misel, neprijazen spomin. „Čemu igra to?“ sem pomislil. Silva je prišla zopet v sobo in vse njeno vedenje je bilo otročje. In prepričan sem bil, da je bil tisti večer le lahkomišelná zabava njene otročavosti, da se je poigrála z menoj, da je bil njen jok le jok od samega smeha nad menoj, ker sem bil toli smešno pokleknil pred njo in govoril neslano o ljubezni. Človeka je sram, ko pomisli, kaj bi rekli resni ljudje, če bi videli tako neumnost! Zato sem nerad sedel v družbi ter raztreseno poslušal pripovedovanje gospoda Seljaka in majorja. Vedno se mi je vračala neprijetna misel, da sem se blamiral. Kadar se je Silva nasmejala, sem jo pogledal; pogleda najina sta se srečala. „Zakaj se smeje?“ sem mislil in mučilo me je ves čas. A če sem pogledal v nje jasni, veseli obraz, v odkriti pogled, je prešla ta misel in zdelo se mi je, da je pozabila na tisti večer, kot da ga ni bilo nikdar.

kandiduje kot samostojen kandidat, ki ne vstopi v nobeno stranko in v noben klub. To njegovo zagotavljanje pa le potrjuje splošno mnenje, da postane O. pl. Detela ml. deželni glavar kranjski. Dolžnost zavednih uradnikov in učiteljev je zdaj, da manever vlade in Nemcev ter klerikalcev izjalovijo. Ako so značajni možje in ne trepetlike, potem bodo vsi volili župana dr. Janka Vilfana. Kranjska ni na Turškem niti v Galiciji. Slovenec, ki ima čast in ljubi svojo domovino, ne bo volil nemškega kandidata barona Schwarza, klerikalca in nemškutarja pl. Detele!

Korupcija in terorizem sta najpriljubljenejši sredstvi klerikalcev pri vsakih volitvah. Teh sredstev se hočejo poslužiti tudi v bodočem volilnem boju za deželni zbor. Korumpirati in terorizirati hočejo uradništvo in učiteljstvo, da zmaga njihov kandidat glavar Oton pl. Detela v Radovljici. Uradniki se bodo bali za svoj avanzma in za svojo kvalifikacijo ter bodo kakor nemi stroji glasovali za c. kr. glavarja. Učitelji, bedne sirote s kopo otrok, z revščino na vratu in s strahom za ljubi suhi kruhek v sreč, bodo oddali drgetaje in osramočeni svoje glasovnice za svojega predsednika v okr. šol. svetu! Groznje, strah, službeni pritisk naj pomagata nemškutarskemu klerikalcu glavarju Deteli do mandata v mestni skupini do zmage. Take so svobodne volitve na Kranjskem! Ni bolj nemoralnega orožja, kakor napad na dernarico volilčev in na njegovo uradno odvisnost. Ubogi uradnik in ubogi učitelj naj izdasta svoje politično prepričanje ter naj se potem sramujeta sama pred seboj iz lačnega strahu za svojo karijero! Iz pasjega trepeta zaradi bodočnosti naj se prostituira za klerikalnega nemškutarja ter naj zataji svoja sveta načela na ukaz c. kr. vlade! Baron Beck je šele pred kratkim svaril uradništvo pred javno politiko ter ga podil k aktom; isti baron Beck je šele nedavno ogorčeno zagotavljal posl. dr. Tavčarju, da mora ostati c. kr. uradništvo pri volitvah povsem objektivno, t. j. naj pusti ljudstvu svobodno volitev ter naj voli tudi samo povsem svobodno. Zdaj pa pomaga baron Schwarz volilno svobodo uničiti ter naj se uradništvo in učiteljstvo korumpira in terorizira s tem, da kandidira c. kr. glavar za mestni mandat! To je nov dokaz, da Becku ni ničesar verjeti, in da je kranjska c. kr. deželna vlada z baronom Schwarzom glavna opora kranjskega klerikalstva! Toda Schwarz-Egger-Schusterschütz so delali svoje zavratne račune brez volilcev. Schwarz pojde, kakor je prišel; glavar Detela ni vsegamogočen ter ne ostane večno v Radovljici. Volitve so tajne,

Ko sem drugi dan zvečer odhajal s pristave, je sedela Silva sama na klopi pred pristavo in gledala v polmračno dolino pod seboj. Nebote sem obstal pri nji. Igrala se je z robom predpasnika, kot kmetsko dekle, kadar ne ve kam pogledati, in si je prebirala neke cvetlice. Pogledala me je tako, kakor me je pogledala takrat, ko je bila doigrala tisto otožno melodijo, z nepozabljivim, usodnim pogledom.

„Ali ni lep večer?“ je rekla in stopila prav tik mene, da sem začutil na obrazu njene lase, ki se je ž njimi igral večerni veter.

„Da, čudovito,“ sem rekel. Neprijetno je bilo tako stati ob nji

„Ali ni to krasota, ko se solnce tako težko poslavlja od zemlje, ko ji v slovo pošilja še večerno zarjo, ali ni vse to, kakor lepa ljubezen?...“

„Da,“ sem rekel in z začudenjem gledal Silvo. Pordela je in njen obraz je bil otožen, kot tistokrat... Stal sem brez besede poleg nje... Tudi Silva je molčala. Čez čas je začela tiho napev neke pesmi in je končala z besedami:

Pod mojim okencem
pa trav'ca zeleni...

In povsila je glavo tako, kot vselej takrat, ko sem si jaz mislil, da joka. Pogledala me je s tistimi odkritimi, jasnimi očmi, a bogve, kaj je bilo v tem pogledu, polnem otožnosti in skrivnosti. Pretresel me je njen pogled, poklonil sem se, in se ločil težko. Odšel sem proti do-

in nihče nima pravice, gledati glasovnice! Uradniki in učitelji se nimajo ničesar bati, ker so svobodni državljani pod zaščito c. kr. zakonov. Napredni in zavedni slovenski uradniki se ne bodo dali nikdar in od nikogar kupiti niti zastrašiti, ker niso politične vlačuge brez časti in svobode. Njih kandidat je Slovenec naprednjak!

Morilec kralja — svobodomiseln učitelj!

„Slovenec“ je zagrešil nov atentat na čast slovenskega svobodomiselnega učiteljstva. V ponedeljek je obdolžil umora portugalskega kralja Karla društvo „Svobodno misel“ ter je tendenciozno naglašal: „Prvi med morilci je bil mladi svobodomiselní učitelj M. Buica! — Sadovi mednarodnega svobodomiselnega kongresa v Pragi so nepričakovano hitro obrodili... „Morilci so iz one družbe, kakoršno smo občudovali v Pragi na shodu svobodomiselcev. Tudi „Učiteljski Tovariš“, ki je vabil na shod svobodomiselcev v Pragi, si lahko častita k svojemu tovarišu po duhu in sreč in naj pošteno poroča, da je bil morilec liberalen učitelj, ki je v dejanju izvajal načela Svobodne Misli! Od Aškerc pa pričakujemo navdušene himne.“ — Če to ni revolversko pisarjenje, potem je preklinjanje molitev! Slovenski napredni učitelji, vi ste torej moralno sokrivi umora! Vi ste tudi republičanski anarhisti! Vi ste tudi sposobni moriti kralje in prestolonaslednike, kakor Vaš „liberalni tovariš“. Na shodu v Pragi se je izkuhal ta atentat v portugalski Lizboni, in pesnik Aškerc je bil sozrotnik! Na tako lažniv in podel način izpodkopavajo klerikalci našemu učiteljstvu ves ugled med narodom. Ubiti hočejo ugled učitelja, da ubijejo šolo ter da zavlada zopet doba šolmaštrije, mežnarjev in župnikov. Teh zlatih časov si žele nazaj slovenski klerikalci, zato udrihajo na tak način po šoli in učiteljstvo naj nikdar ne pozabi te najnovejše žalitve „Slovenca“ ter naj pri bodočih volitvah klerikalcem odgovori s tem, da glasuje za svobodomiselne, šoli prijazne in učiteljstvu naklonjene kandidate! To bo najboljša revanša.

Glavni zbor „Kmetске stranke“ v Postojni. V nedeljo 26. m. m. se je vršil v postojnskem „Narodnem hotelu“ shod kmetske napredne stranke. Nad 300 zaupnikov iz vseh krajev Notranjske je prihitelo na glavno zborovanje. Predvsem se je soglasno sprejel organizacijski načrt stranke. S tem je prišel primeren red v organizacijo. V okviru teh določb bo možno organizovano in smotreno delo. Zbor je nato izvolil glavni odbor „Kmetске stranke.“

lini, a vse je vabilo: Ostal bi pri njej, govoril bi! Ozrl sem se in Silva je še sedela ter gledala za menoj; v tem trenutku je vstala in zbežala... Čez nekaj časa se je začul iz njene sobe klavir. Igrala je tiho otožno pesem, kot takrat... Postal sem in poslušal, kajti večer je bil lep in tih, da bi človek stal in poslušal. In Silva — se je slišalo, — je zaigrala pesem:

Pod mojim okencem,
pa trav'ca zeleni...

In potem se je čula disonanca, ko je roka nevoljno vdarila po tipkah, kakor vselej, kadar je potem povsila glavo nad klavir in je bilo, kakor da joka.

Hitel sem domov in pred menoj je šel njen otožni obraz. Zopet se je vračalo vse nazaj z vabljivimi skrivnostmi. Bežal sem pred njenimi očitajočimi pogledi, kot hudodelec beži pred storjenim hudodelstvom. Otročje je bilo to, če se pomisli resno, a priznati sem moral, da ni še izgubil tisti čut, ki je prišel v prvih dneh.

Poslej sem zahajal manj k gospodu Seljaku. Jesen je nudila mnogo zabave in živel sem v prirodi ter pozabil nase; postal sem vselej ter se zabaval na veselih lovskih večerih. Pozabil sem na sentimentalne večere. Dobil sem mnogo novih znancev na lovih in zabave sem našel mnogo. Tako so prešli vsi nemiri in spomini.

(Dalje prihodnjič.)

Sprejel se je program gospodarskih potreb Notranjske, ki se predloži vladi. Preko teh jasnih izvedljivih zahtevkov ne bo mogla vlada na dnevni red. S tem sklepom je stranka dokazala, da nikdar ne pozabi svoje velike gospodarske naloge. Bil je končno tudi razgovor o deželno-zborskih volitvah. Soglasni so bili vsi v tem, da mora kmetska stranka krepko in brezobzirno poseči v volilni boj. Naj ne bo takih, ki se hočejo skrivati doma! Z navdušenjem sta bila kmetskim kandidatom proglašena: za idrijsko-vipavski okraj gosp. Kajetan Premmerstein, kmetovalec na Jeličnemvrhu, za bistriško-senožeški-postojnski-loški-cerkniški-logaški okraj gosp. Josip Čuček, posestnik v Knežaku. Določitev drugega kandidata za ta okraj se je prepustila posebnemu shodu, ki se ima vršiti na Rakeku. Določiti ga bo iz logaškega ali cerkniškega okraja. Govor gosp. Premmersteina je vzbudil splošno navdušenje. Krepko je povdarjal samostojno agrarno stališče. Pozivljal je volilce v boj in na delo.

Gorenjska stanovska kmečka stranka. Kakor poroča „Gorenjec“, nameravajo gorenjski kmetje v najkrajšem času ustanoviti od liberalne in od klerikalne stranke povsem neodvisno „samostojno stanovsko kmečko organizacijo samostojne kmečke stranke“, katera bi morala biti delavna, previdna, znati bi morala izrabljati sebi v prid politični položaj, ubrati bi morala prave strune t. j. „pravo trezno taktiko.“ Tako bomo imeli menda že v kratkem poleg Slovenske gospodarske stranke na Dolenjskem ter Notranjske kmetiške stranke tudi še Gorenjsko stanovsko kmečko stranko. Popolnoma pravilno in hvalevredno je, da se je začel zavedati tudi naš kmet svojih pravic in svojih dolžnosti, da se organizira in izobražuje. Toda zdi se nam, da je teh strank in strančic na Slovenskem vendar nekoliko preveč ter da se tako po nepotrebnem in stvari v škodo cepijo moči. Zakaj se ne bi ustanovila skupna Kranjska napredna kmetiška stranka, ki bi gotovo dosegla več, kot tri male stranke?

Slovenska Matica je imela dne 27. m. m. odborovo sejo. Pravda o sporni zadevi glede delnic „Narodne tiskarne“ med prof. Iv. Jesenkom in Matico še ni končana. Razsodba se izroči strankama pismeno. Prof. Jesenko igra jako čudno vlogo, še čudnejšo pa njegov odvetnik dr. Vodušek v Trstu! Novi poslovnik se potrdi in se bo predložil občnemu zboru v končno odobrenje. Uredi se poslovanje uprave. Blagajnikovo poročilo o troških za publikacije 1907. l. se vzame na znanje in se sklene, da se vprašanje o gmotnem stanju Maticinem, oz. o lani nastalem deficitu, izroči gospodarskemu in

knjižnemu odseku v pretres. Tajnik poroča o sklepih seje knjižnega odseka z dne 22. m. m. glede izdaja Maticinih publikacij za leto 1908. Sprejme se Zofke Kvedrove drama „Amerikanci.“ Prošnja „Mačice Srbske“ v Budišinu za podporo se odkloni. Poročilo o podaritvi knjig raznim društvom, o novo osnovanih poverjeništvih, o premeni poverjenikov, o na novo pristopivših udih in o prirastku knjižnici se vzame na znanje. Knjige za l. 1907 so dotiskane in se ta mesec razpošljejo. Članov ima danes „Sl. Matica“ najvišje število doslej!

Slovensko gledališče. Od 14. dec. 1907. do 4. febr. t. l. smo pričakovali nove opere — Dvořakove „Rusalka“. Za to fino, tudi muzikalnim poslušalcem težko opero čisto lirskega značaja in brez dramatsko efektnega teksta se je vzgajala in pripravljala ljubljanska publika s starima operetama „Nitouche“ in „Zvonovi kornevilski“. Opera „Rusalka“ še ni prestopila mej čeških dežel. Dvořak sploh ni imel dramatske žile, pač pa je bil velik simfonik in njegovi oratoriji, plesi in rapsodije so glasbeni umotvori. Že pred kakimi šestimi leti smo slišali „Rusalko“ v praškem „Nar. divadlu“ s prvimi silami in z najsijajnejšo opremo ter z orkestrom, ki stoji na višku. Že takrat smo vedeli, da je Rusalka za Ljubljano pretrd oreh, kajti naš orkester, naša oprema, naši kostumi in naše sedanje pevske moči!... Opera „Rusalka“ zatorej ni mogla doseči pričakovanega uspeha niti pri kritiki. — Intendanca išče sedaj novega junaškega tenorista. Pripravlja se poljska opera „Mazepa“, ki naj bi se pela kar v izvirniku, mesto da je trpinči slovenščina brez uspeha. Za go. Polakovo se pripravi potem še opereta „Geisha“ in morda celo „Čar valčkov“, ki je imel na nemškem odru toli velik finančni dohodek. Tako bomo imeli najbogatejšo operetno sezono.

„Izza kongresa.“ Veselica ženskih podružnic sv. Cirila in Metoda se je na svečnico v Narod. domu v Ljubljani obnesla sijajno in prirediteljicam pač v največje zadovoljstvo. Vstopnic je bilo prodanih nad 4500. Gneča je bila tolika, da prelepe, tedanji dobi docela odgovarjajoče in pravilne ureditve posameznih oddelkov ter zares krasni kostumi niso prišli do prave veljave. — Veselica se v soboto, 8. t. m. ne ponovi, oziroma ne združi s plesnim venčkom „Glasbene Maticice.“

Slovenski branik je naslov najnovejšemu slovenskemu listu. Izhajal bo desetkrat na leto in velja 2 K 40 h. Izdaja ga osrednji odbor Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. „Sloven. branik“ je torej glasilo naše šolske družbe in vestnik njenih podružnic. Prva štev.

prinaša članke „Naš čolnič otmimo!“ — „Na pot.“ — „Koliko zaleže nemščina“ in „Nemci in mi,“ dalje vesti „Iz vodstva“ in „Podružnice,“ „Družbini zavodi“ in „Družbine vesti,“ „Zamejni Slovenci“ in „Z narodnega bojišča“ ter končno beležke „Obrambno delo naših bratov“ in „Kaj delajo naši narodni nasprotniki.“ Ker je ta list namenjen obrambi slovenskih kulturnih in gospodarskih pravic, ga ne bi smela pogrešati nobena zavedna slovenska hiša!

Raznoterosti.

Atentat na portugalskega kralja. Še vedno ni jasno, kako se je moglo zgoditi, da so zarotniki iz največje bližine mogli streljati na kraljevski voz. Dasi je bila policija opozorjena, da se namerava atentat in dasi je ministerstvo vedelo, da hočejo zarotniki kralja umoriti, se je morilec vendar posrečilo, kraljevsko kočijo obkoliti. En morilec je celo splezal na kočijo in ustrelil kralja; kraljica je morileca sama udarila s svojim šopkom iz kamelij in vijolic, a morilec je streljal dalje. Zarotniki so streljali vsi od ene (leve) strani na kočijo in skoraj vsak strel je zadel. Baje sta prestolonaslednik in sedanji kralj streljala z revolverji na zarotnike. To pa ne bo resnica. Kje je bilo kraljevsko spremstvo? Kaj je počela policija? Morilci so bili ljudski učitelj, 32 letni Silva Buica. Na dan umora je poučeval še do 10. dop.; ob 5. pop. je ustrelil kralja. Drugi morilec je bil trgovski pomočnik Dacosta, tretji morilec pa neki klativitez. Zarotniki so bili torej inteligentni ljudje, ki so vedeli, da jih čaka neizogibna smrt. Zarota je imela povsem političen značaj in ni torej z anarhisti v nobeni zvezi. Morilci so bili vsi domačini. Značilno za razmere na Portugalskem je dejstvo, da ni nikjer opaziti kakšne žalosti ter da je ljudstvo zadovoljno, da se je iznebilo slabega kralja. Sočutje pa zbuja mladi prestolonaslednik, ki je padel le zaradi očeta, in pa uboga kraljica, ki je izgubila v petih minutah soproga in najstarejšega sina. Mladi kralj Manuel je bil ranjen na roki. Boje se, da je rana zastrupljena. Baje so zaprli že 600 sumljivih oseb, več sto se jih je skrilo oziroma so pobegnili. Osem znanih revolucionarjev so ustrelili. Republičanski drž. poslanec Costa je zaprt. Novi kralj in tudi mati kraljica sta dobila v svojih spalnicah grozilna pisma. Kraljevsko palačo stražijo celi bataljoni vojske. Novo ministerstvo hoče pomiriti deželo z amnestijo (odpuščanjem) za politične in tiskovne zločine. Novi kralj don Manuel je visok, plavalas in modrook, pravi tip Germana. Imel je nemške odgojitelje. Govori tudi španski, nemški,

MAKSIM: GASPARI

V popolnjenje svoje zbirke
 ▲ ▲ ▲ kupujem raznovrstne **starine**
 sosebno iz naše domovine, kakor: izkoptine vseh dob, orožje, knjige, slike, rezbarije, veznine, porcelan, razno hišno orodje, novce, dragulje itd.

J. N. Sadnikar
 ▲ ▲ v Kamniku Starine sprejemam tudi na ogled; kar mi ne ugaja, vrnem franko.

Ortopedično zdravilni zavod
 v katerem se zdravi pod nadzorstvom **dr. Ivana Oražna**
raznovrstno skrivljenje hrbtenice, izbočen hrbet, neenake rame, neenaka ledja itd. se nahaja
na Turjaškem trgu št. 4, 1. nadstropje
 Pojasnila daje **dr. Ivan Oražen** ob svojih ordinacijskih urah
 od 9. do 10. dop. in od 2. do 3. pop. **v Wolfvih ulicah št. 12.**

Tiskarna knjig in umetnin
A. Slatnar, Kamnik
 se priporoča za v njeno stroko spadajoča naročila. Izvršitev lična. Cene zmerne.

francoski in angleški. Ljubi literaturo, gledališče in opere, zlasti pa balet in baletze. Rad jezdi in se vozi z avtomobilom. Velik dobrovoljček. A že zdaj, dasi ima komaj 18 let, je imel že celo vrsto ljubezenskih afer. Splošno se sodi, da novi kralj ne bo — slabši, kakor njegov prednik.

Junak general Stössel ni bil 4. t. m. pred vojnim sodiščem v Petrogradu zaradi izdaje trdnjave Port Artur obsojen na smrt. Tudi generala Fock in Reiss nista obsojena na smrt. Vsi trije generali so nemške krvi, a so igrali v ruski armadi prvo — seveda sramotno žalostno — ulogo.

Pošteni Madjari. Slovaki uživajo v kljub temu, da je ogorčen ves kulturni svet nad krivičnim postopanjem Madjarov, še vedno iste pravice kot doslej, namreč nikakih. Slovaške „Narodne Noviny“ imajo zopet dve tiskovni pravdi. Urednik je tožen zaradi svojega članka „Krutosti iz strahu“ in pa zaradi članka Björnsterne Björnsona „Največja obrtnija Ogrske.“ Tudi „Naz Hlasnik“ je tožen zaradi istega članka Björnsona.

Bikoborbe v Španiji. Ta barbarska šega še v dvajsetem stoletju ni izginila s sveta, nego se celo razširja. V Španiji postavijo vsako leto več novih aren. V kratkem dobi Madrid drugo areno, ki bo imela 8000 sedežev. Preteklo leto je bilo pri bikoborbah toliko mrtvih in ranjenih kakor še nobeno leto doslej. Sedem boljših matadorjev je obležalo mrtvih, ranjenih pa jih je bilo 82. Pri teh surovih zabavah je bilo zaklanih 2980 bikov in 2720 konj.

P. N.

Čast mi je uljudno naznaniti, da sem si z novim letom 1908 uredil

popolnoma na novo tovarno za vozove v lastnih prostorih

V njej bodem izdeloval vozove vseh vrst tako od priprostega do najfinejšega, kompletno ali tudi posamezne dele. Mogoče mi bode bolje kakor do sedaj kot kolarski mojster zadovoljiti ee. gg. odjemalce in naročnike s finim, solidnim delom in točno postrežbo. Tudi se bodo vsi popravki vozov hitro in solidno izvrševali.

Dovoljujem si še pripomniti, da obstoja tvrdka, katerej naslednik sem podpisani, že do 100 let, kjer so se mogla do sedaj samo kolarska dela izdelovati.

Uljudno proseč, da blagovolite kakor dosedaj tudi še naprej izkazati mi blagonaklonjenost, zagotavljam najtočnejšo in dobro postrežbo ter se priporočam z najodličnejšim spoštovanjem

FRAN STARŠ
tovarna vozov v Kamniku.

Mestna hranilnica ljubljanska

Stanje hran. vlog: nad 24 milijonov K

Rezervni zaklad: nad 900.000 kron

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3

poprej na Mestnem trgu zraven rotovža.

Sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne

jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsacega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar maloletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4³/₄% na leto. Z obrestmi vred pa plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo ravno 5% izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v 62 in pol leta. Ako pa želi dolžnik poplačati dolg z obrestmi vred na primer v 33 letih, tedaj mora plačevati na leto 6% izposojenega kapitala. Dolžniku je na prosto voljo dano, svoj dolg tudi poprej poplačati.

Posoja se tudi na menice in vrednostne papirje.

Le „Zvezdna cikorija“

iz Prve jugoslovanske tovarne za kavine surogate v Ljubljani

je pravi slovenski izdelek!

MARIBOR ♦ Karčovin 138

IVAN LAMPRECHT ML.

Zavod svetlobnega slikateljstva in tovarna teh potrebščin se priporoča za

izdelovanje slik in vseh fotografiranih potrebščin

posebno se opozarja na svetlobno občutljive plošče v korist družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Najboljše delo, delu primerna cena!

Zahtevajte cenik!

Svoji k svojim!

Podružnica v Spljetu

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Celovecu

Delniška glavnica:

v Ljubljani

Res. fond:

2,000.000 K

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

200.000 K

po 4¹/₂%

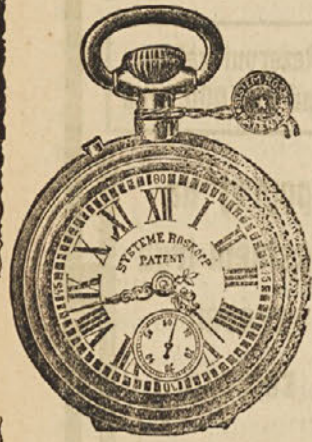
Rentni davek plačuje banka sama.

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev „Hotelske družbe z o. z. Triglav“ po K 500—, 1.000—, 5.000— in 10.000—.

Rentni davek plačuje banka sama.

Fran Čuden

v Ljubljani v Prešernovih ulicah

- Urar -

Delničar tovarniške družbe „UNION“ za izdelovanje najboljših ur v Švici

Trgovec z zlatino in srebrnino. Ekspor. Ceniki zastoj in poštine prosti. Kot zanesljivo uro priporočam posebno „Union“.

Schneider & Verovšek

Trgovina z železnino in stroji na debelo in na drobno.

Ljubljana, Dunajska cesta 16

priporoča se za dobavo železnine vse vrste, zlasti: orodje, stroje in motorje za roko-delce, okove vse vrste za stavbe in pohištvo, traverze, cement itd. Opozarjava na Nitro in točno postrežbo! Nizke cene!

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zob-čistilno sredstvo!

SEYDLIN

Izdelovatelj O. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Dohi se povsod

Jos. Rojina v Ljubljani

v Šelenburgovih ulicah št. 5

priporoča

elegantne obleke po meri

~ iz pristnega angleškega blaga. ~

Priporoča svojo zalogo izgotovljenih oblek, plaščev iz tirol. nepremočljivega lodna. Najsolid. postrežba.

Anton Turk

knjigovec in založnik v Ljubljani na Dunajski cesti

priporoča:

Kubična knjiga
ali hitri računar za trgovce z lesom (na staro mero) K 3-20, s poštino 10 v. več.

Kubična računica
(II. natis) cena 1 K, po pošti 10 v. več.

Nova kubična knjiga
ali hitri računar za trgovce z lesom, po novi decimalni ali meterski meri. V platno vezana 5 K, po pošti 20 vin. več.

Veronika Kenda

Ljubljana, Dunajska cesta 20

Zaloga papirja, pisalnih in risalnih potrebščin
Glavna zaloga
Jos. Petričevih zvezkov

Oglejte si — **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic, največjo zalogo mlatilnic, gepelov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peč, železnih nagrobnih križev itd. pri

FR. STUPICA v LJUBLJANI na Marije Terezije cesti št. 1 in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnoram zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojnice, vseh vrst tehtnice in uteži in vse druge v železninsko stroko spadajoče predmete.

Fr. P. Zajec, Ljubljana, Stari trg

Velika zaloga zlatih in srebrnih žepnih ur, stenskih ur, vsakovrstnih optičnih predmetov. Zlatine in srebrnine. ~ Cene nizke.

Genovniki zastoj in franko.

Julija Štor

v Prešernovih ulicah št. 5. poleg Mestne huanilnice

Največja zaloga

moških, ženskih in otročjih čevljev

iz najboljših tovarov, domačih in tujih. Turistom priporoča pristne gojserske gorske čevlje

Zmerne cene. Solidna postrežba.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice

Največja izbira izgotovljene obleke za gospode, dame in otroke.

Drogerija ANTON KANC

Ljubljana, Židovske ulice 1.

priporoča: droge, kemikalije, ustne vode in zobni prašek; redilne in posipalne moke za otroke, dišave, toaletne predmete, fotografske aparate in potrebščine, obvezila sredstva za desinfekcijo, pase in vosek za tla, čaj, rum, konjak, mineralne vode in soli za kopel. Zaloga karbida.

Oblastveno koncesijonirana prodaja strupov.

Kupuje vsakovrstna zelišča (rože) semena, korenine, cvetje, lubje itd.

Priporočajte povsod „Naš List“

Zakonito zavarovano.

Vsako ponarejanje kaznjivo.

Edino pravi je le Thierry-jev balzam

z zeleno znamko z nuno.

12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.—.

Thierry-jevo centifolijsko mazilo

za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe itd. 2 lončka K 3.60.

Razpošilja le proti predplači ali po povzetju.

Obe ti dve domači sredstvi sta kot najboljši splošno znani in svetovno slavni.

Naročila je nasloviti na

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogoški Slatini.

Dobiva se skoro v vseh lekarnah. Brošure s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

Žene!

Ako trpite na zastajanju krvi ali na podobnih bolezni, pišite pod naslovom: P. Ziervas, Kalk 245 pr-Köln ob Renu.

Nekaj izmed več sto zahvalnih pisem:

Gospa B. v W. piše: „Najtoplejša zahvala, Vaše sredstvo je učinkovalo že po 5 dneh.“

Gospa L. v M. piše: „Vaše izvrstno sredstvo bom vsakomur priporočala. ga meni ne sme nikdar zmanjkati.“

Arhitekt S. v M. piše: „Za izvrstno in točno postrežbo moji ženi se Vam iskreno zahvaljujem. Učinek se je pokazal že po 3 dnevni vporabi popolnoma in vse se je izvršilo brez bolečin.“

Proti vposlatvi 1 marke (K 1-20, tudi v znamkah) razpošiljam knjigo: „Motenje perijode“ (Die Störungen der Periode) od dr. med. Lewis. Prospekt zastoj, poštino je plačati.

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. poštinih znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse, 50.

Zahtevajte „Naš List“ v gostilnah in kavarnah.

Anton Müller, vinotržec, Domžale

(Kranjsko)

Priporoča izborna zalogo vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ustanovljena leta 1882

v Ljubljani

Ustanovljena leta 1882

Podrejena skoncaciji „Zadružne zveze“ v Celju

na Dunajski cesti št. 18, na vogalu Dalmatinovih ulic

obrestuje hranilne vloge po

Poštno-hraniln. urada št. 828.406.

4 1/2 %

Telefon št. 185.

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure od 8. do 12. in od 3. do 4. ure popoldne.

Hranilne vloge sprejemajo se [tudi po pošti in potom hranilničnega urada.

Stanje hranilnih vlog K 11,060.929-20

Upravno premoženje kmetske posojilnice 31. dec. 1906 K 11,325.728-62.

Denarni promet K 50,486.935-14

Varnost hranilnih vlog je tudi zjamčena po zadružnikih.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4 % z 1 1/2 % na amortizacijo ali pa po 5 1/4 % brez amortizacije; na menice po 6 %. Posojilnica pa sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.